

Statens Vegvesen
Postboks 1010 Nordre Ål
2605 LILLEHAMMER

Saksbehandler, innvalgstelefon

Marte Strand Kvalø, 22003641

Dette brevet er fra Statsforvalteren som frem til 31.12.2020 het Fylkesmannen

Vedtak om tillatelse- utslipp i anleggsfase - E18 - Lysaker – Ramstadsletta – Hovedentreprise

---

Statsforvalteren i Oslo og Viken har ferdigbehandlet søknaden fra Statens vegvesen der det søkes om tillatelse til utslipp fra anleggsarbeid for bygging av E18 fra Lysaker til Ramstadsletta. Søknaden gjelder for hovedentreprisen E102 og E103.

Statsforvalteren har fattet vedtak om tillatelse til utslipp etter forurensningsloven, men på visse vilkår. Tillatelsen med tilhørende vilkår følger vedlagt.

Vedtakene kan påklages til Miljødirektoratet av sakens parter eller andre med rettslig klageinteresse innen 3 uker fra underretning om vedtak er kommet fram, eller fra vedkommende fikk eller burde skaffet seg kjennskap til vedtaket.

Statsforvalteren i Oslo og Viken viser til søknad om tillatelse til utslipp i anleggsfase fra Statens vegvesen (SVV) i forbindelse med bygging av E18 Lysaker – Ramstadsletta, datert 25.05.2020.

Søknad

Anleggsarbeidene skal foregå i området mellom Fornebukrysset og Strand for entrepriser E102 og mellom Strand og Ramstadsletta for E103. I søknaden er det opplyst om at arbeidene er planlagt å starte opp i 2022 og vare ut 2028. E102 Lysaker til Strand innebærer hovedsakelig driving av 600 meter av ny Høvik tunnel, ca. 600 meter av ny Gjønnestunnel, ny veiforbindelse ut til Fornebu (vestre lenke) med anleggsarbeid på Grendehustomta, bygging av Stabekkløkket og Strandløkket og lokalveier på toppen av løkkene. Kollektivløsninger, busstopp og gang og sykkelvei inngår også. E103 Strand til Ramstadsletta inngår driving av ca. 1300 meter av ny Høvik tunnel, dagsonearbeid på Ramstadsletta, omlegging av lokalveier og også her inngår kollektivløsninger, busstopp og gang og sykkelvei.

Reguleringsplan for strekningen Lysaker-Ramstadsletta ble godkjent av kommunal- og moderniseringsdepartementet i september 2017. I forbindelse med stortingets vedtak hvor blant annet bussveien ble tatt ut er det opplyst om at det vurderes behov for noen omreguleringer.

Resipient for rensed anleggsvann fra entreprise E102 Fornebukrysset-Strand er Holtekilen, ved Holtet, samt innerst i Holtekilen. Resipient for anleggsarbeidene i E103 Strand – Ramstadsletta er Solvikbukta, via en overvannskanal. Renset tunneldrivevann skal føres til kommunalt spillvannnett. I opprinnelig søknad var det også søkt om utslipp til Lysakerelven i forbindelse med ombygging av Fornebukrysset. Anleggsarbeidet med entreprise E102 er betydelig redusert da ombygging av Fornebukrysset utgår, og det nå kun skal bygges en sykkelbru. Når det gjelder planlagt arbeid ved rampen ved Granfosstunnelen drenerer vannet vestover og vil ikke gå til Lysakerleva.

Det er påvist forurensning i løsmassene som skal graves ut ved utbyggingen av E18 fra Lysaker til Ramstadsletta. Det er derfor utarbeidet tiltaksplan. Statsforvalteren har fått delegert myndighet til forurenset grunn i delegeringsvedtak av 08.08.2019.

Høring

Statsforvalteren har sendt søknaden på høring den 08.10.2020. Det kom inn 4 høringsuttalelser. Høringsuttalelsene ble oversendt SVV for kommentarer. Nedenunder følger en oppsummering av høringsuttalelsene med påfølgende kommentar fra SVV.

Kystverket

Kystverket sørøst hadde ingen vesentlige merknader til behandling av saken etter forurensningsregelverket.

Bærum kommune

Bærum kommune har en omfattende høringsuttalelse. Oppsummert mener de at følgende punkter må legges til grunn for vurderingen av søknaden:

- Spredegrøfter må dimensjoneres for store nedbørsmengder.
- Det bør vurderes å stille krav til grunnvannstanden i forbindelse med arbeider ved Tjernsmyr, da naturkvalitetene i og rundt Tjernsmyr er forringet som følge av bygg- og anleggsvirksomhet i området i mange år. Det bør vurderes å stille krav om økologisk kompensasjon som går ut på at grunnvannstanden heves for eksempel ved at det bygges terskler ved utløpsbekkene.
- Det bør foreligge oversikt over tiltak som iverksettes for å redusere diffuse forurensninger, samt tiltak ved akutte utslipp.
- Dimensjonering av avrenning må tilpasses 50 års flom. Da vil det være mulig å ha grenseverdier på 200 mg/l SS i stikkprøver og 50 mg/l SS i ukeblandprøver.
- Det bør vurderes å ta prøver av mikroplast i vannfase.
- Det vil i framtiden bli et sterkt press på naturmangfoldet i og langs Lysakerelva i forbindelse med infrastrukturprosjekter og utbygging av Lysakerbyen. Det er derfor viktig å se alle prosjektene og deres totale belastning på vassdraget under ett.
- Overvåkingsprogrammet for Holtekilen og Solvikbukta er omfattende og bra, men det bør også måles siktedyp. Det er også her viktig å samordne overvåkingsprogrammer med annen anleggsvirksomhet i området.
- Bærum kommune håper også at det er ressurser til å gjennomføre bekjempning av 14 av de 29 fremmede og skadelige artene som er funnet i utbyggingsområdet.

- Det bør stilles vilkår om at avbøtende tiltak for bygge- og anleggsstøy blir beskrevet, vurdert og gjennomført.
- Egne føringer for dagsonearbeid mhp støy bør vurderes.
- Egne føringer for tunneldriving om natten mhp støy bør vurderes. Bærum kommune har også kommet med flere innspill i forhold til støy.

Støy er regulert i reguleringsbestemmelsene og vil derfor ikke reguleres i denne tillatelsen. Statsforvalteren gjengir derfor ikke disse innspillene i sin helhet, men innspillene er oversendt til Statens vegvesen.

SVV kommentarer:

Når det gjelder dimensjonering av spredegrøfter vurderer SVV det som uhensiktsmessig inngrep å etablere spredegrøfter med kapasitet for de største og sjeldne nedbørshendelsene. Hovedsakelig fordi området innerst i Holtekilen er veldig flatt, og overvann vil ha relativ lav vannhastighet fra kulverten og ut i Holtekilen. Ved å etablere enda bredere spredegrøfter vil dette føre til et større inngrep i Holtekilen. Ved større nedbørsepisoder vil vannet fordele seg utover et større område av strandeng-/strandsumpområdet og følge det naturlige fallet ut i Holtekilen.

Når det gjelder Bærum kommunes innspill om grunnvannstanden i Tjernsmyr har SVV vurdert dette opp mot de faktiske arbeidene som skal gjennomføres i E102. Som følge av vedtatte endringer fra Stortinget skal det ikke bygges bussvei og heller ikke bussbru over Tjernsmyr, og inngrepene vil bli vesentlig mindre i Tjernsmyrområdet. Det er heller ikke økt risiko for senkning av grunnvannstanden i Tjernsmyr.

Vedrørende oversikt over tiltak for diffuse forurensninger, samt tiltak ved akutt forurensning vil det kreves at entreprenør utarbeider og legger frem beredskapsplan for arbeidene med varsling av aktuelle etater, samt egen risikovurdering som inkluderer diffuse forurensninger som søl. E102 og E103 er totalentrepriser som innebærer større frihet hos entreprenør i valg av konkrete løsninger.

Når det gjelder Bærum kommunes kommentar om at rensesystemene må dimensjoneres etter en 50 års flom påpeker Statens vegvesen at E102 og E103 er totalentrepriser og at det i kontrakten ikke er beskrevet at rensesystemene skal dimensjoneres for et bestemt årsintervall. Det blir isteden beskrevet at det er entreprenørens ansvar at rensed vann tilfredsstiller krav i utslippstillatelsen og påslippstillatelsen. SVV vil i anleggsperioden følge opp og kontrollere at kravene overholdes.

Bærum kommune ber også om spesiell varsomhet i hekkeperioden om våren og i gyteperioden om høsten. SVV besvarer dette med at de tar hensyn til hekkeperioden om våren ved at det blir gitt restriksjoner for når entreprenøren kan utføre trefelling innenfor prosjektområdet. I forhold til gyteperioden vil det etter stortingsvedtaket være begrenset arbeid i nærheten av Lysakerelva, noe som medfører at det nesten ikke vil forekomme utslipp til elva. Anleggsvannet vil renses og overvåkes. Det er etablert kontakt mellom Fornebubanen og E18 Vestkorridoren for å se på et mulig samarbeid om overvåking i Lysakerelva.

SVV er enig i at det i overvåkingsprogrammet bør tas med at det skal måles siktedyp, og dette legges derfor inn.

Bærum kommune ønsker også at det tas prøver av mikroplast i vannfase i berørte resipienter en gang pr. år i anleggsfase, samt regelmessig i driftsfase. Statens vegvesen skal gjøre dette, men presiserer at kommersielt tilgjengelige analyser er begrenset.

Når det gjelder fremmede skadelige arter er det gjennomført en risikovurdering for alle artene som er funnet i prosjektområdet. Basert på risikovurderingen anbefales det tiltak for å hindre spredning av totalt 14 av de fremmede artene som finnes i anleggsområdet. Det anbefales kun tiltak der det skal utføres gravearbeider som følge av utbyggingen, med at masser infisert med frø og/eller plantedeler behandles særskilt. For de tre særlig problematiske artene kjempebjørnekjeks, kjempeslirekne og parkslirekne anbefales også bekjempning i forkant av anleggsarbeidene. Statens vegvesen er i gang med bekjempningen av disse tre artene.

Når det gjelder Bærum kommunens kommentarer angående støy viser Statens vegvesen til at det er satt støykrav i reguleringsbestemmelsene som de skal forholde seg til. Tillatelsen etter forurensingsloven vil derfor ikke regulere støy.

Fiskeridirektoratet region sør

Fiskeridirektoratet mener det er svært negativt at miljøgifter slippes ut i naturmiljøet hvor de akkumuleres i næringskjeden. Det må stilles strenge krav til å redusere utslipp til luft og sjø som er skadelig for naturmiljøet. Fiskeridirektoratet forutsetter at det må settes krav om best mulig renseteknologi slik at de berørte resipienter ikke får redusert økologisk og kjemisk tilstand. Ut fra totalbildet mht. bestander av villfisk på Skagerrakkysten og spesielt torsken er alle gruntvannsområdene/oppvekstområdene for fisk svært viktig å bevare. Ytterligere belastninger i form av næringssalter og partikler vil være svært negativt for denne delen av indre Oslofjord.

SVV kommentarer

Det nye veianlegget vil ha rensesystemer på plass for både overvann fra vei og tunnelvaskevann, i motsetning til dagens veianlegg, som slipper veivann direkte til kommunalt overvannssystem uten at det renses først. Når det gjelder anleggsfasen stiller SVV krav til entreprenørens håndtering av anleggsvann og vil ha tett oppfølging med fokus på vannkvalitet. Som det fremgår av miljørisikovurderingen legges det til grunn at økologisk tilstand i vannforekomst ikke skal forringes av anleggsaktiviteten. SVV mener derfor de kan møte Fiskeridirektoratet på at gruntvannsforkomster skal bevares.

Solvik båtforening

Solvik båtforening er opptatt av at prosjektet er et langvarig prosjekt over 6 år som gir en høy risiko for utslipp av blant annet sedimenter og vannmasser som vil føre til strømninger og sedimenter via overløpsrenne og ut i Sandviksbukta. Båtforeningen er bekymret for at tiltaket vil påvirke bunnforhold i bukta som følge av utslipp. Solvik båtforening har nylig utført en mudring av indre havnebasseng etter utslipp fra tidligere overløpsrør til en betydelig kostnad. Foreningen ber om at tiltakshaver rapporterer fortløpende på avvik fra grenseverdier fra kontinuerlige turbiditetsmålinger i Solvikbukta til båtforeningen. De ber også om at tiltakshaver foretar dybdemålinger i havna, og nevner at tiltakshaver vil stå ansvarlig for vedlikeholdsmudring av havnebassenget.

SVV kommentarer

SVV vil ha god kontroll på anleggsvannet i Solvikbukta og vil overvåke resipienten i anleggsfasen. Det vil være enklere å opprettholde grenseverdiene for turbiditet i perioder med tørrvær og vanskeligere i perioder med mye nedbør. Statens vegvesen har ikke anledning til å rapportere avvik fortløpende til Solvik båtforening, men vil rapportere alvorlige avvik til Statsforvalteren. Det vil også rapporteres årlig til Statsforvalteren. Når det gjelder ønske om at tiltakshaver foretar dybdemåling i havna og utfører vedlikeholdsmudring, anser Statens vegvesen at kravet til suspendert stoff på 100 mg/l vil gjøre at det ikke tilføres ekstra til sedimentene. Skulle derimot totalentreprenøren ikke overholde dette kravet er det deres ansvar å vedlikeholdsmudre.

Fornebubanen

Fornebubanen informerer om at det fra Statsforvalteren er gitt tillatelse til utslipp i anleggsfasen for bygging av Fornebubanen. En av lokasjonene for utslipp er Lysaker hvor vannet skal slippes ut til 20 meters dyp i Lysakerfjorden. Det er i den forbindelse lagt inn en utslippsledning langs Lysakerelva og helt ut i fjorden. SVV planlegger å slippe ut vann i Lysakerelva, rett ved siden av jernbanebrua. Fornebubanen ønsker derfor å informere SVV om at det ligger en ledning til Fornebubanen i dette området slik at ledning til SVV ikke kommer i konflikt med Fornebubanen sin ledning. Fornebubanen tar også initiativ til en dialog med Statens vegvesen om mulig samarbeid for en fellers overvåking i Lysakerelva.

Statens vegvesens kommentar

Statens vegvesen takker for opplysningen og vil følge opp i den allerede etablerte dialogen med Fornebubanen.

Statsforvalterens kommentar til høringsuttalelser

Statsforvalteren har tatt høringsuttalelsene og virksomhetens tilsvar med inn i beslutningsgrunnlaget og i forbindelse med vilkårene i tillatelsen. Relevante høringsinnspill er i stor grad forsøkt ivare tatt gjennom vilkår i tillatelsen.

Statsforvalterens vurdering

Når forurensningsmyndigheten avgjør om tillatelse skal gis skal det legges vekt på de forurensningsmessige ulemper ved tiltaket sammenholdt med de fordeler og ulemper som tiltaket for øvrig vil medføre, jf. forurensningsloven § 11 5. ledd. Dette innebærer at det må foretas en helhetlig vurdering der både forurensningshensyn, generelle miljøhensyn og alminnelige samfunnsmessige hensyn tas med i betraktningen.

Etter naturmangfoldloven § 7 skal prinsippene i §§ 8-12 legges til grunn som retningslinjer ved utøving av offentlig myndighet som berører naturmangfold. Dette innebærer at naturmangfoldlovens prinsipper også må legges til grunn når det gjøres en vurdering etter forurensningslovens bestemmelser.

Tiltak som medfører fare for forurensning av vann skal også vurderes i henhold til vannforskriften, der formålet er å beskytte og om nødvendig forbedre miljøtilstanden i alle elver, innsjøer, grunnvann og kystnære områder.

Forurensningens omfang

Forurensning fra anleggsarbeidet på strekningen Lysaker til Ramstadsletta vil i all hovedsak kunne medføre fare for forurensning i form av partikkelutslipp, pH-endringer, nitrogentilførsel, plastforsøpling, tilførsel av miljøgifter og tungmetaller, samt støy og støv.

Det var i opprinnelig søknad søkt om utslipp av anleggsvann til Lysakerelva. I forbindelse med endring i utbyggingsplaner som beskrevet innledningsvis vil det i følge SVV være kortvarig og minimalt utslipp til Lysakerelva. Statsforvalteren har i denne omgang ikke regulert utslipp til Lysakerelva med grenseverdier, men vil kunne endre på dette hvis det likevel skulle vise seg å forekomme utslipp som kan ha miljømessig betydning til Lysakerelva i forbindelse med anleggsarbeidet. Vi har satt vilkår om at øvrige punktutslipp må vurderes av oss i forhold til om det er behov for regulering. Ettersom entreprisen er en totalentreprise oppfatter vi det som noe uavklart

i forhold til utslipp til Lysakerelva. Statsforvalteren har regulert utslippet til Holtekilen og Solvikbukta med grenseverdier for suspendert stoff, pH og olje.

Partikkeltilførsel til resipient vil kunne medføre nedslamming, noe som fører til redusert næringstilgang, redusert oksygenforhold, samt reduksjon eller bortfall av bunnlevende organismer. Nedslamming er en stor trussel for ålegras. Ålegrasenger er potensielt et svært viktig oppvekstområde for fiskeyngel og naturtypen har hatt en kraftig tilbakegang. Det er viktig å unngå nedslamming av ålegrasengene. Mange av tungmetallene og miljøgiftene binder seg til partikler og vil dermed også fjernes ved sedimentering. Et lavt partikkelinnhold i anleggsvannet er derfor et viktig tiltak for å redusere forurensning av resipient. Ved sprengning oppstår skarpkantede partikler som er skadelig for biologisk liv i sjø og vassdrag. Partiklene kan blant annet medføre skade på gjellene til fisk.

Holtekilen er en grunn vik med lite vannutskiftning, noe som innebærer at partikler som tilføres Holtekilen i liten grad vil transporteres til dypere områder. Det er planlagt for et langvarig utslipp av anleggsvann til Holtekilen. Ved fastsettelse av grenseverdi for suspendert stoff har vi lagt vekt på å redusere samlet partikkeltilførsel og hindre nedslamming av viktige naturverdier, som for eksempel ålegrasenger, som befinner seg i Holtekilen (nærmere beskrevet i avsnitt om naturmangfold). Statsforvalteren har med bakgrunn i ovennevnte forhold satt et utslippskrav på 50 mg/l suspendert stoff, da vi mener det er viktig å begrense partikkelutslippet og beskytte naturverdier i Holtekilen i størst mulig grad.

I Solvikbukta er det registrert naturtypen bløtbunnsområde i strandsonen og det er registrert ålegrasenger i nærhet til utslippspunkt. Også i Solvikbukta vil sedimenter i liten grad transporteres ut på dypere vann, men kunne hope seg opp i Solvikbukta og påvirke ålegrasenger i bukta negativt. Dette gjør at Solvikbukta er sårbar for nedslamming av partikler og vi har vurdert at kravet til suspendert stoff også her settes til 50 mg/l.

Det er en vanlig praksis at det kan gis lempeligere krav til midlertidig anleggsvirksomhet. Midlertidig regnes i denne sammenheng som ca. inntil tre år. Utslippene til Holtekilen og Solvikbukta er planlagt å vare betraktelig lenger enn dette. Utslipp av denne varigheten er derfor å regne som permanente utslipp.

Det skal gjennomføres graving i forurenset grunn. Statsforvalteren har derfor stilt krav om at overvåking må utføres for utvalgte miljøgifter og tungmetaller, da det er viktig å følge nøye med på utslippene og dermed kunne sette inn tiltak raskt hvis det skulle vise seg å oppstå problematiske stoffer i anleggsvannet. Det skal også foregå anleggsarbeid som har vist seg å kunne medføre utslipp av tungmetaller, som sementarbeid. Vi har ikke satt konkrete grenseverdier for stoffene, men dette vil kunne endres hvis prøvetaking og overvåking avdekker problematiske stoffer. Eventuelt anleggsvann som oppstår ved graving i forurenset masse med høy forurensning må samles opp og kjøres til lovlig mottaksanlegg.

Nitrogen

Kombinasjonen høy pH med ammoniumnitrat fra uomsatt sprengstoff kan resultere i dannelse av ammoniakk som er akutt giftig for vannlevende organismer. Nitrogen i form av nitrat og ammonium er også næringsstoff og kan medføre eutrofiering. Justering av pH vil være viktig for å redusere risiko for ammoniakkdannelse. Statsforvalteren har derfor satt krav om at pH skal ligge mellom 6 og 8,5. Når det gjelder tilførsel av nitrogen vil dette være fra sprengning i dagen. For å unngå stenging av E18 ved sprengning vil det i større grad benyttes pigging og wiresaging. Berguttak med wiresaging og pigging vil ikke avgjøre sprengstoffrester og avrenning av nitrogenforbindelser og utslippet av nitrogen

vil derfor reduseres betraktelig grunnet dette. Statsforvalteren har stilt krav om overvåking av nitrogenforbindelser i resipient slik at det følges opp i forhold til risiko for eutrofiering. Anleggsvann fra tunneldriving vil kunne ha et høyt nitrogeninnhold. For å beskytte resipient for dette anleggsvannet skal tunneldrivevann gå til spillvannsnett. SVV har tidligere vist til undersøkelser som viser at ammonium til en viss grad kan binde seg til partikler, det er derfor sannsynlig at noe ammonium vil kunne renses i forbindelse med renseanlegget som etableres for anleggsvann.

Vi er også kjent med at det planlegges en større oppfylling med sprengstein på Grendehustomta og at det vil kunne være en risiko for avrenning av nitrogen fra fyllingen til Holtekilen. SVV har oversendt noen dokumenter angående dette. Vi understreker at dette ikke er behandlet i denne tillatelsen, da det ikke har vært en del av søknaden og vi anser dette å høre til under et annet prosjekt enn hva angår bygging av E18. Avrenning fra sprengsteinsoppfyllingen må også miljørisikovurderes og det må vurderes om avrenning fra sprengsteinsoppfyllingen vil medføre risiko for ytterligere negativ påvirkning av Holtekilen i form av eutrofiering og risiko for ammoniakkdannelse. Dette må gjøres av ansvarlig tiltakshaver for prosjektet. Det må vurderes nærmere om tiltaket vil kreve en tillatelse etter forurensningsloven.

Ved sprengning benyttes sprengtråder av plast. Dette kan utgjøre et forurensningsproblem ved at det føres med anleggsvannet til vassdrag eller ved at sprengsteinen gjenbrukes til utfyllingsformål i sjø og vassdrag. Statsforvalteren har stilt vilkår om at det må sikres at sprengtråder ikke går ut i sjø og at renseanlegg for anleggsvann skal kunne holde tilbake sprengtråder med rist eller liknende.

Plastarmering i betong har vist seg å utgjøre et forurensningsproblem. Ettersom det finnes gode alternativer til plastarmering oppfordrer vi om at prosjektet setter krav om at plastarmering ikke skal benyttes. Statsforvalteren har satt vilkår om at det ikke tillates utslipp av plastarmering.

Overvåkingsprogram

Statsforvalteren har satt krav om overvåking av berørte resipienter. Overvåking er viktig for å følge med på miljøtilstanden i resipienten og for å kunne fange opp eventuelle hendelser. Vi har også stilt krav om at overvåkingen samordnes med andre instanser som driver overvåking og at data fra overvåkingen legges inn i vannmiljø. Det foregår blant annet flere større store samferdselsprosjekter som skal gjennomføre overvåking og særlig aktuelt kan det være med en samordning med Fornebubanen. Vi ber om at det opprettes dialog med aktuelle aktører da en samordning av overvåking vil være en fordel for alle parter. En dialog med Vannområde Indre Oslofjord Vest bør også initieres.

Forurenset grunn

I forbindelse med anleggsarbeidet skal det graves i forurenset grunn. I den forbindelse har Statsforvalteren fått delegert myndighet for dette fra Miljødirektoratet i delegeringsvedtak av 08.08.2019.

Statsforvalteren har satt krav om at graving i forurenset grunn skal skje i henhold til utarbeidede tiltaksplaner og det er satt vilkår for å hindre spredning av forurensning. Med de vilkår satt i tillatelsen mener vi faren for spredning av forurensning fra arbeidet er lav. Vi presiserer viktigheten av å følge nøye opp anleggsvann ved graving i forurenset grunn og foreta nøye vurderinger av hvordan anleggsvannet håndteres forsvarlig.

Støv

Anleggstrafikk og håndtering av masser medfører spredning av støv til omgivelsene. Vi har satt grenseverdi for nedfallsstøv på 5 g/m² i løpet av 30 dager for steinstøv, støv og partikler fra anleggsaktivitetene. Dette gjelder mineralsk andel målt ved nærmeste nabo eller annen nabo som eventuelt blir mer utsatt. Vi har også stilt krav om at det utarbeides rutiner for støvreduserende tiltak som for eksempel vasking og feiing av arealer.

Støy

Statens vegvesen har støykrav i reguleringsbestemmelsene. Statsforvalteren anser at støy er godt nok ivaretatt og fulgt opp gjennom reguleringsplan og kommunens rutiner. Vi ser det derfor ikke som hensiktsmessig å sette egne grenseverdier for støy i tillatelsen.

Konsekvenser for naturmiljøet og vannmiljøet

Naturmangfoldloven § 8 stiller krav om at offentlige beslutninger som berører naturmangfoldet skal så langt det er rimelig bygge på vitenskapelig kunnskap om arters bestandssituasjon, naturtypers utbredelse og økologiske tilstand, samt effekten av påvirkninger.

Holtekilen er generelt påvirket av avrenning fra veier og tette flater. Marine forundersøkelser utført av NIBIO/Norconsult i 2018 viser at sedimentene er forurenset med metaller, PAH og PCB. Innerst i Holtekilen er naturtypen «strandeng og strandsump» registrert og lenger ut er det registrert bløtbunnsområde. Det er også registrert ålegrasseng i Holtekilen.

Lokaliteten «strandeng og strandsump» er registrert i naturbase som «lokalt viktig» og gis middels verdi. Lokaliteten er i dag artsfattig og dekket med takrør. Lokaliteten er vurdert til å ha noe fremtidspotensial dersom den blir skjøttet og strandengvegetasjonen gjenvinnes. Fra renseanlegg innerst i Holtekilen vil naturtypen kunne påvirkes av økt sedimentering fra anleggsvannet. Statens vegvesen planlegger å benytte samme utslippspunkt for hovedarbeidene for anleggsarbeidet Lysaker-Ramstadsletta, og dette innebærer at utslippet vil forekomme over en lengre tidsperiode. Det ble i 2005 beskrevet at lokaliteten har potensial for høyere verdi hvis takrør fjernes gjennom beite eller slått. Statsforvalteren har tidligere nevnt at en skjøtsel av denne naturtypen kunne vært et positivt kompensierende tiltak som Statens vegvesen kunne vært involvert i. Vi ønsker å opprettholde en dialog underveis i prosjektet og se på muligheter for dette.

I rapport av NIBIO/Norconsult 2019 i forbindelse med gjennomføring av forundersøkelser ble det registrert ålegras i Holtekilen. Tettheten var klassifisert som «flekvis tett eng», tilsvarende dekningsklasse 3. Ålegraset ble klassifisert til å være i god tilstand. Ålegrasenger er viktige økosystemer som sikrer leve- og oppvekstområder for fisk og krepsdyr. Ålegrasenger langs kysten er utsatt for en bit-for-bit-destruksjon knyttet til utbygginger og andre fysiske forstyrrelser. Anleggsvann vil kunne bidra til økt næringsinnhold og økt sedimentering som kan påvirke ålegraset negativt. Statsforvalteren har derfor satt krav om at suspendert stoff må begrenses til 50 mg/l. Dette er et krav som kan redusere risikoen for nedslamming av ålegras i Holtekilen. Ved fastsettelse av utslippsgrenser er det også lagt vekt på at det er liten grad av vannutskiftning i Holtekilen.

Holtekilen har også en lokalt viktig funksjon for fugl under trekk og som hekkeområde for fugl. En rekke rødlistearter er registrert på trekk. Vannrikse, rørsanger og sivpurv hekker i området.

I Solvikbukta er det registrert naturtypelokaliteten bløtbunnsområder i strandsonen med verdi «lokalt viktig – C». Det er i nær tilknytning til utslippsområdet registret undervansenger av ålegras og havgras. Også her vil det være viktig å redusere risiko for nedslamming og redusere

partikkeltilførselen, da vannutskiftningen vil være begrenset. Statsforvalteren har satt krav om at suspendert stoff må begrenses til 50 mg/l.

Et utslipp må også sees i sammenheng med belastningen på resipienten av andre utslipp og kan ikke vurderes isolert. Det er flere forurensningskilder til Holtekilen og Solvikbukta, herunder kommunalt overvannsutslipp og småbåthavner. Andre påvirkninger på det samme naturmangfoldet kan forsterke de effektene som utslippet av anleggsvann vil føre til.

Tjernsmyr er registrert i Naturbase som naturtype «Rik kulturlandskapssjø» med verdi «svært viktig» (A lokalitet). Lokaliteten er et våtmarksområde. I 2011 ble det presentert en rødliste for naturtyper hvor «rikere myrflate» og «rikere myrkantmark i låglandet» er vurdert som sterkt truet. Begge disse naturtypene er registrert på lokaliteten, riktignok med et begrenset areal. Endringer i prosjektet som gjør at bussbru ikke skal bygges medfører reduksjon i inngrepene i Tjernsmyr. Inngrepene medfører lav risiko for påvirkning av leveforholdene til salamander ifølge vurderinger fra SVV. Statsforvalteren har satt vilkår om at anleggsarbeidet ved Tjernsmyr må gjennomføres på en slik måte at det ikke påvirker leveområdet for salamander negativt. Dette innebærer også at anleggsarbeidet ikke må medføre permanent senkning av grunnvannsstanden i området.

Søknaden og Statsforvalterens behandling er basert på eksisterende kunnskap om det biologiske mangfoldet i og rundt tiltaksområdet. Statsforvalteren anser at kunnskapsgrunnlaget er tilstrekkelig til at krav i naturmangfoldloven § 8 om at beslutningene skal hvile på et best mulig kunnskapsgrunnlag, er oppfylt. Hensynet til føre-var prinsippet i § 9 i naturmangfoldloven er derfor noe mindre grad vektlagt. Statsforvalteren anser at fastsatte vilkår vil sikre at naturmangfoldet ikke vil forringes i nevneverdig grad. Statsforvalteren anser at tiltaket på bakgrunn av fastsatte vilkår er tilfredsstillende i forhold til naturmangfoldloven bestemmelser §§ 8-12.

I fagmiljøet er det for tiden stor bekymring for tilstanden til Oslofjorden og torskebestanden er på et lavmål. Regjeringen har nylig vedtatt «Helhetlig tiltaksplan for en ren og rik Oslofjord med et aktivt friluftsliv». Målet med planen er blant annet å oppnå en god miljøtilstand i fjorden. Det er trukket frem flere utfordringer blant annet at tareskogen og ålegressengene er på tilbakegang. Det er også påpekt at flere av bunnområdene både i indre og ytre fjord sliter med «pusteproblemer» og der oksygenet blir borte forsvinner også livet. Det haster med å sette i verk tiltak for å bedre tilstanden i Oslofjorden. Statsforvalteren er av den oppfatning av at en bedring av den økologiske tilstanden i Holtekilen og Solvikbukta vil kunne medføre at ålegrasengene kan få stor verdi og være et viktig leveområde for blant annet fisk. Det er derfor viktig å begrense utslippene så langt det lar seg gjøre.

Det foregår og skal i de nærmeste årene foregå svært mange store anleggsarbeid i regionen, som blant annet Fornebubanen, E16 og Ny Vannforsyning Oslo. Statsforvalteren er derfor opptatt av å se på den samlede belastningen som vil komme fra anleggsarbeid og mener dette gjør det ekstra viktig å stille strenge krav til utslippene.

Vurdering etter vannforskriften

Vannforskriften § 4 sier at *«tilstanden i overflatevann skal beskyttes mot forringelse, forbedres og gjenopprettes med sikte på at vannforekomstene skal ha minst god økologisk og kjemisk tilstand»*. Holtekilen og Solvikbukta inngår i Sandvika vannforekomst (Vann-Nett ID 0101020602-C) som hører til vannområdet Indre Oslofjord Vest. Økologisk tilstand er klassifisert som moderat, med middels presisjonsnivå. Kjemisk tilstand er klassifisert som dårlig, med lav pålitelighetsgrad. Miljømålet om god økologisk tilstand skal oppnås etter 2033. Statsforvalteren mener at det på bakgrunn av foreliggende kunnskap om Holtekilen og Solvikbukta, og med forutsetning at tiltaket gjennomføres

som beskrevet i søknaden og i henhold til vilkår i tillatelsen, ikke vil foreligge en vesentlig risiko for varig forringelse av miljøtilstanden i Holtekilen og Solvikbukta ved tilførsel av anleggsvannet.

I henhold til § 12 i vannforskriften kan ny aktivitet eller nye inngrep i en vannforekomst gjennomføres selv om dette medfører at miljømålene i § 4 - § 6 ikke nås eller at tilstanden forringes, dersom dette skyldes; nye endringer i de fysiske egenskapene til en overflatevannforekomst eller endret nivå i en grunnvannforekomst, eller ny bærekraftig aktivitet som medfører forringelse i miljøtilstanden i en vannforekomst fra svært god tilstand til god tilstand.

Statsforvalteren vurderer at tiltaket som omsøkt med fastsatte vilkår ikke vil medføre en varig forringelse av vannforekomstene eller bidra til å vanskeliggjøre en måloppnåelse i tråd med vannforvaltningsplanen. Statsforvalteren er derfor av den oppfatning at vannforskriften § 12 ikke kommer til anvendelse.

Forhold til alminnelige samfunnsmessige hensyn

Bygging av ny E18 er et stort samferdselsprosjekt som er vedtatt gjennom reguleringsplan. Statsforvalteren gir tillatelse etter forurensningsloven for å sikre at miljøhensyn blir ivaretatt under byggeprosjektet.

Klima

I plangrunnlaget til Nasjonal transportplan for 2018-2029 påpekes det at klimagassutslipp fra trafikk og utbygging må sees i sammenheng. Det er derfor viktig å ikke bare ha fokus på forbedringer i trafikkutslipp som følge av bedre veier, men også ha fokus på utslipp i anleggsfasen. Transportetatene har foreslått et mål om at utslippene fra bygging av infrastruktur skal reduseres med 40 % innen 2030. I forbindelse med dette anleggsprosjektet har Statens vegvesen utarbeidet en rapport «*Klimabussjett E18 Lysaker-Ramstadsletta*». Vi har satt krav om at Statens vegvesen skal ha et system for kontinuerlig vurdering av tiltak som kan iverksettes for å oppnå mest mulig energieffektiv drift av anleggsarbeidet og at det skal jobbes med å redusere klimapåvirkningen fra anleggsvirksomheten.

Konklusjon

Utslipp i forbindelse med forberedende arbeider for E18 Lysaker til Ramstadsletta vil medføre en forurensningsbelastning til omgivelsene. Statsforvalteren anser at vilkår i tillatelsen sikrer at anleggsarbeidet ikke vil medføre uakseptabel forurensning.

Vedtak

Statsforvalteren gir Statens vegvesen tillatelse til utslipp fra anleggsarbeid for bygging av E18, hovedarbeidene, på strekningen Lysaker til Ramstadsletta. Tillatelsen er gitt med hjemmel i forurensningsloven¹ § 11. Statsforvalteren har ved avgjørelsen av om tillatelse skal gis, og ved fastsetting av vilkårene, lagt vekt på de forurensningsmessige ulemper ved tiltaket sammenholdt med de fordeler og ulemper som tiltaket for øvrig vil medføre. Det er satt vilkår til tillatelsen med hjemmel i § 16 i samme lov. Tillatelsen med vilkår følger vedlagt dette brevet.

Det kan foretas endringer i denne tillatelsen i medhold av forurensningsloven § 18. Endringene skal være basert på skriftlig saksbehandling og forsvarlig utredning av saken. En eventuell endringssøknad må derfor foreligge i god tid før endring ønskes gjennomført.

---

¹ Lov om vern mot forurensinger og om avfall av 13 mars 1981 nr. 06

At forurensningen er tillatt utelukker ikke erstatningsansvar for skade og ulempe eller tap forårsaket av forurensningen, jf. forurensningsloven § 56.

Brudd på tillatelsen er straffbart etter forurensningsloven §§ 78 og 79.

Vedtak om gebyr

Statsforvalteren viser til varsel om gebyr datert 10.09.2020. Det ble varslet sats 3 som i 2021 utgjør kr. 169 100,- for behandling av søknaden.

På bakgrunn av medgått ressursbruk vedtar Statsforvalteren at forurensningsforskriftens § 39-4 sats 3 kommer til anvendelse i denne saken. Statens vegvesen skal derfor betale kr. 169 100,- for Statsforvalterens arbeid med tillatelsen. Hjemmel for vedtaket er forurensningsforskriften § 39-3, jf. § 39-4.

Ressursbruk knyttet til saksbehandlingen er lagt til grunn ved fastsettelse av gebyrsats. Herunder hører gjennomgang av søknaden, møter og korrespondanse med søker, høring av saken samt endelig ferdigstilling av tillatelsen. Innsats fra andre fagpersoner hos Statsforvalteren inngår også.

Miljødirektoratet vil ettersende faktura.

Klageadgang

Vedtaket, herunder plasseringen i gebyrsats, kan påklages til Miljødirektoratet av sakens parter eller andre med rettslig klageinteresse innen 3 uker fra underretning om vedtak er kommet fram, eller fra vedkommende fikk eller burde skaffet seg kjennskap til vedtaket. En eventuell klage skal angi hva det klages over og den eller de endringer som ønskes. Klagen bør begrunnes, og andre opplysninger av betydning for saken bør nevnes. Klagen skal sendes til Statsforvalteren.

En eventuell klage fører ikke automatisk til at gjennomføringen av vedtaket utsettes. Statsforvalteren eller Miljødirektoratet kan etter anmodning eller av eget tiltak beslutte at vedtaket ikke skal gjennomføres før klagefristen er ute eller klagen er avgjort. Avgjørelsen av spørsmålet om gjennomføring kan ikke påklages. Ved klage på valg av gebyrsats skal tilsendt faktura betales til fristen. Miljødirektoratet vil refundere eventuelt overskytende beløp dersom klagen imøtekommes.

Med hilsen

Hilde Sundt Skålevåg
seksjonssjef
Klima- og miljøvernavdelingen

Marte Strand Kvalø
seniorrådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent

Vedlegg

1 Vilkår til tillatelse- utslipp i anleggsfase - E18 - Lysaker -
Ramstadsletta

Kopi til:

Oslo og omland friluftsråd
Naturvernforbundet i Oslo og
Akershus
Bærum kommune
Viken fylkeskommune
Holtekilen båthavn
Bærum elveforum
Solvik båtforening
VEAS
Oksenøya marina
Vannområdet indre Oslofjord vest
Norges miljøvernforbund
Fiskeridirektoratet

Oslo kommune v/ Bymiljøetaten
Lysakervassdragets venner
Strand båtforening
Oslofjordens friluftsråd
Norsk botanisk forening

Oslo kommune v/Fornebubanen
Kystverket
Blommenholmbåtforening